

Bogvennen som tidsskrift

Den fuldstændige række af Forening for Boghaandværks periodiske skrift *Bogvennen* bugter sig i bakke, dal. To årgange årbog 1890-91 i stor bred kvart, derefter med navnet *Bogvennen* i stor smal kvart indtil 1925, med voxende intervaller, især da *Svend Dahl* arbejdede med den foreningens uvedkommende *Aarvog for Bogvenner* 1917-25. Så kom de seks ypperlige bind i mindre, bred kvart under Dahls redaktion 1926-31, og derefter forsøgte man sig med tidsskrift, et stort tyndt bind blev det til. Så gik man ned til stor oktav og gennempaginerede den årlige levering for nogle år, og der kom to gedigne bind ud af det, indtil *Svend Dahl* i krigens slutning gik i gang med den serie af årlige bind, der med dobbeltårgangen 1962-63 nåede frem til 75 års jubilæet. Hermed frasagde den tidligere rigsbibliotekar sig hvervet. Kritikken af årbogens linie havde han fulgt: det historiske stof blev i henhold til manges ønske blandet stærkere op med aktuelt, delvis teknisk præget stof; kritikerne henviste til *Fund og Forskning*, der var begyndt at komme i 1954, men overvurderede vistnok overlappningen mellem de to årbøger.

Ønsket om atter at lade *Bogvennen* fremtræde som tidsskrift trængte sig på til endelig afgørelse, mens et

nyudnævnt redaktionsudvalg på fire medlemmer forberedte en årbog for 1964 på linie med de foregående, men dog i mindre traditionelt layout og med to artikler af fire om moderne tilrettelægning i to fremmede lande. Redaktionen var i al ven-skabelighed delt på spørgsmålet årbog/tidsskrift, men, som det vil være medlemmerne bekendt: hovedstyrelsen voterede omend med næsten lige stemmer for et tidsskrift, og dette vil ikke påvirke redaktionsudvalgets sammensætning.

Vi skal ikke her gentage de mange argumenter for eller imod. Vi lover blot at prøve på at skabe et tidsskrift med tre hæfter om året, der kan glæde og interessere alle medlemmer. Formatet vil blive det hidtidige, og *Bogvennen* vil også beholde sin bogprægede sats, selvom petitstoffet vil tilføre et uroelement i den boglige udformning. For at understrege *Bogvennens* sammenhæng og varige værdi vil pagineringen blive ført igennem ikke blot én, men tre årgange, og til hvert af de bind, der således lægges op til, vil der blive udsendt titelark, indholdsfortegnelse og indbindingstilbud – forhåbentlig med det resultat, at flere eksemplarer end før vil blive indbundet. Rent bibliografisk bør citater fra *Bogvennen* lyde på årstal og sidetal alene, altså fx.: *C. Volmer Nordlunde: Tidløs nutid. Giovanni Mardersteig, 1965 s. 17-43.*

Bogvennens indhold vil stadig

være alsidigt. Emner fra alle tider, men med tyngdepunktet i vort århundrede, vil kunne behandles, og alle aspekter – skrift, sats og tryk, illustration, bind, distribution, bibliofili, personallhistorie – vil som hidtil finde plads. Oversigten over hollandsk bogkunst i nutiden (1964) var et programpunkt, idet redaktionen vil søge at fremskaffe et originalt udenlandsk bidrag af lignende art hvert år indtil videre. Noget lignende gælder artiklen om Anders Billow i 1964, til hvilken ovenstående artikel om Giovanni Mardersteig er et sidestykke. De artikler, der forberedes, omhandler så forskellige emner som den europæiske børnebog i vor tid, et stort grafisk firmas boghistoriske bibliotek, en gruppe unge danske bogbinderes arbejder osv.

Petitstoffet vil først og fremmest erstatte FFB's meddelelsesorgan *Nyt for Bogvenner*. Det vil dernæst omfatte et mindre antal anmeldelser af dansk og udenlandsk faglitteratur, derimod ikke bedømmelse af bøger for deres udstyrs skyld. Endelig vil der efter behov kunne bringes korte meddelelser af interesse for bogvenner, herunder notater fra redaktørernes læsning af udenlandske fagtidsskrifter.

At Bogvennen skifter form, skulle ikke behøve at betyde, at den skifter kurs, og betyder forhåbentlig ikke, at den skifter kvalitet. Fyldige, velillustrerede artikler bliver ikke rin-

gere af at trykkes i hæfter, der først i løbet af nogen tid kan samles i varige bind, og et flersidigt, smidigt meddelelsesstof kan ikke knyttes til en årbog. De seks tidligere perioder i Bogvennen's 75-årige tilværelse har alle bragt bidrag, der idag citeres som klassiske, ikke blot af en lille kreds af feinschmeckere, men af kunst- og kulturhistorikere, litteraturens og bogfagenes folk over en bred front. Redaktionsudvalget håber at kunne bringe bidrag af lignende kvalitet i tidsskriftet Bogvennen.

Redaktionen

Et hovedværk om bogens typografi gennem 500 år

The Typographic Book 1450-1935. A Study of Fine Typography through Five Centuries. Med et indledende essay af Stanley Morison og supplerende tekst af Kenneth Day. 350 plancher, formatet 309 × 243 mm, tekst sat og trykt af Cambridge University Press, billedteksterne sat på Monofoto af Finset Limited, Crawley, plancherne trykt af L. van Leer og Co., Amsterdam, på papir fra van Gelder Zonen. Ernest Benn, London 1963. Pris: kr. 237,25.

Siden 1924 har Stanley Morisons *Four Centuries of Fine Printing* været en bibel for alle, der interesserer sig for de store bogtryksmestres kunst gennem tiden. Den indeholdt i plan-

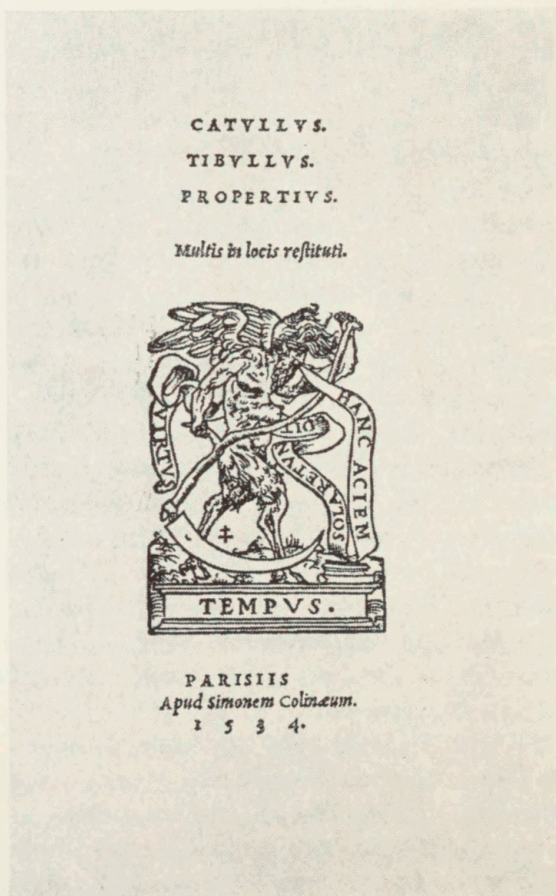

cher titelblade og tekstsider fra bogtrykkunstens opfindelse og fra alle lande, hvor der er præsteret bogtryk af virkelig kvalitet. Første udgave er nu uopdrivelig; bogen er senere udsendt i billig udgave og foreligger nu igen optrykt i stort format med en ny titel og med gengivelser, der går op til 1935.

Plancherne er trykt i offset med en grålig tonplade, der angiver

papirformatets størrelse; som sædvanlig, når bogtryk gengives i offset, er det ikke helt lykkedes at bevaer bogtrykkets dybe, sorte farve i reproduktionen.

I sit indledende essay giver Vesteuropas bogtryks grand old man en oversigt over sit syn på typografi. Man vil genfinde mange af synspunkterne fra de klassiske *First Principles of Typography*. Han gør op

Foruden gengivelser af alle de allerstørste bogtrykkeres arbejder indeholder »The Typographic Book« et væld af titelblade og opslag af også lidt mindre kendte arbejder. Her er titelbladet til en klassikerudgave, udført i Paris i 1534 af Simon de Colines; teksten i bogen er iøvrigt sat med en indtagende kursiv.

med Bauhaus og denne bevægelsesindflydelse på godt og ondt og skitserer udviklingen i vor tid. Som et eksempel på, hvad han kalder *an outstanding example of an intelligent alliance of conservative typography with imaginative illustration* nævner han den betydelige forbedring, der har fundet sted i dansk, norsk og svensk typografi i det sidste halve århundrede, og peger på, at dette skyldes påvirkning fra de engelske privatpresser og fra de tyske forlag. Herefter går han over til at skildre typografiens historie fra dens begyndelse og op til 1925, hvorefter *Kenneth Day* fortsætter med perioden 1925-35.

Bogens tyngdepunkt er naturligvis gengivelserne af bogtrykkerkunstens hovedværker fra *Gutenbergs Bibel* op til *the Oxford Lectern Bible*, tilrettelagt af *Bruce Rogers* og *John Johnson* og trykt i 1935 i Oxford.

Der kan, forekommer det mig, rettes to mindre indvendinger mod redaktionen af plancherne. Den ene er, at man helt forbigår den udvikling i forrige århundrede, hvor reklame-typografien, dvs. navnlig plakattypografien, trængte ind i bogtypografien og medførte, at man anvendte en del af den tids accidensskrifter på titelblade til kapitelovertskrifter og lignende. Denne linie, der jo særlig har optaget danske bog- og skriftfolk med *Gunnar Büllmann Petersen* og *Ib Andersen* i spidsen, opfatter *Stanley Morison* tydeligvis

som uboglig, og dette er formentlig grunden til, at intet af denne typografi er gengivet i bogen. Det er tvivlsomt, om dette synspunkt kan holde i det lange løb.

Den anden indvending er, at udvalget kun går til 1935. Da der har været en mageløs opblomstring af det europæiske boghåndværk i årene fra 1945 op til nu – hvilket ikke mindst skyldes *Stanley Morisons* egen indsats – havde det været naturligt at fortsætte udvalget til 1960. Herved var det 20. århundrede blevet væsentligt bedre repræsenteret, og det havde været særlig ønskeligt, fordi en række af de bøger, der nu repræsenterer århundredet i »*The Typographic Book*«, ikke synes hævet over en vis kritik.

Men når det er sagt, kan det ikke stærkt nok fremhæves, at bogen er en guldgrube for alle elskere af typografi og et værk, som ingen, der virkelig interesserer sig for boghåndværk, kan komme uden om. Både det indledende essay og det gengivne materiale er af enestående kvalitet. Som *Four Centuries of Fine Printing* vil *The Typographic Book* blive stående i mange år som et hovedværk inden for sit område. Man kan trygt ofre de mange penge på at anskaffe bogen – den vil være en varig kilde til inspiration og glæde for alle bogvenner.

J. S.

Forening for Boghaandværk

Forening for Boghaandværks lille medlemsblad »Nyt for Bogvenner«, der mere eller mindre regelmæssigt er udsendt siden 1952, vil – som meddelt i december – ophøre. I stedet vil der i de tre årlige hæfter af »Bogvennen« fremkomme meddelelser til medlemmerne.

Domicilfondet

Der er nu nedsat et særligt udvalg for domicilfondet med den opgave at stille forslag om erhvervelse af et hus eller andet inden for rammerne af de trufne bestemmelser for fondets anvendelse. Landsforeningens tidligere formand, bogtrykker *Vald. Pedersen*, har imødekommet hovedbestyrelsens opfordring til at være formand for dette udvalg, der iøvrigt består af landsretssagfører *Mogens Müllertz*, adm. direktør *Jokum Smith* og personalechef *Gunnar Ipsen*. Domicilfondets formue var ved årsskiftet nået op på 112.000 kr.

Bogen i livet – livet i bogen

Jubilæumsudstillingen, der i februar 1963 åbnedes i Illums Bolighus, arrangeret af teknisk bogkonsulent *Austin Grandjean*, har siden været vist i Aalborg og Esbjerg og nu sidst i Århus i Statsbibliotekets nye lokaler, hvor den vakte stor opmærksomhed i november 1964.

Nordisk Bogkunst

Denne fælles nordiske institution, hvis formand er rektor *Bror Zachrisson*, Stockholm, og hvortil i Danmark omkostningerne betales af Københavns Bogtrykkerforening og Dansk Provins-Bogtrykkerforening, har i 1965 planer om at deltage i udstillinger i London, Frankfurt a. M., Leipzig og Warszawa. De nordiske udstillinger finder i år sted i Norge og Danmark.

Medlemstallet

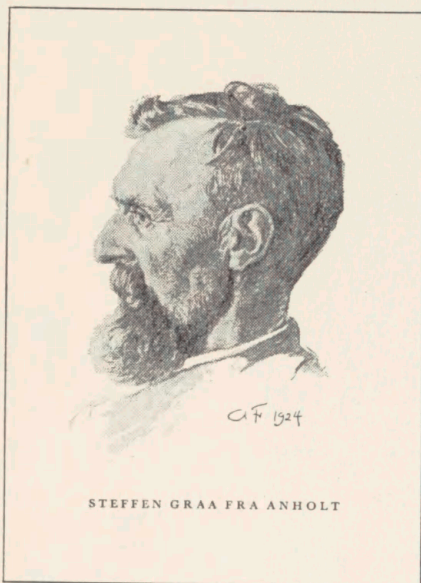
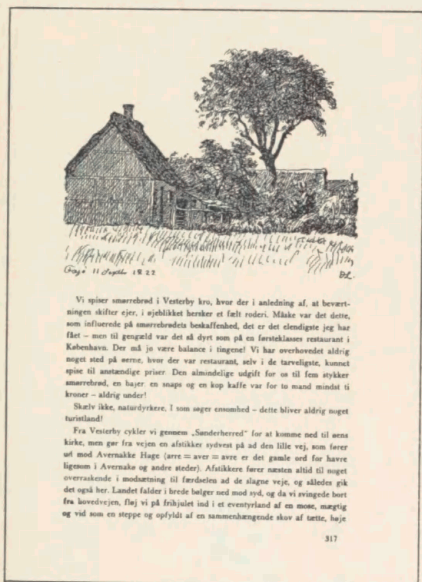
Foreningen har i tidsrummet fra 1. januar 1964 til 1965 haft en fremgang på ialt 114 medlemmer. Det samlede medlemstal er nu 3255. Bibliotekarerne udgør 299, bogbindets folk tegner sig for 206, boghandlen for 358. Bogtrykkets repræsentanter er den største faggruppe med ialt 534, de øvrige grafiske virksomheder tæller 183.

Bogvennens omslag og indhold

Det er grafikeren *Bent Rohde* sig, der har tegnet det nye hoved, som i de kommende tre år skal karakterisere *Bogvennen*.

Mindeordene om *SVEND DAHL* er skrevet af *Preben Kirkegaard*, rektor for Danmarks Biblioteksskole. Artiklen om de islandske håndskrifter er forfattet af *Erik Dal*, der er medlem af Håndskriftkomiteen af 1964. Om Giovanni Mardersteig, bogtrykkeren i Verona, skriver kollegaen *C. Volmer Nordlunde*.

ET KLENODIE TIL DERES BOGSAMLING

Achton Friis: DE DANSKES ØER med tegninger af Johannes Larsen og forfatteren er under genudgivelse med alle de oprindelige illustrationer

Værket er komplet med udgivelsen af bind III i efteråret 1965. Derefter følger genudgivelsen af DE JYDERS LAND og DANMARKS STORE ØER

GRAFISK FORLAG

There is a difference *

* osse på tryksager

I den gamle patriciergård i Bredgade nr. 4, der ejedes af Jonas Collin, havde H. C. Andersen sin gang. Her stod det træ, hvormod Andersen skrev det kendte digt, „Det gamle Træ, o, lad det staa”, da det kom på tale, at gården med omgivelser skulle rives ned.

Bind 1 af *Dansk Litteraturhistorie* er udkommet

Bind 2 kommer til efteråret

Bind 3 og 4 kommer i løbet af 1966

Bind 1: Fra Runerne til Johs. Ewald
af professor, dr. phil. Gustav Albeck og
professor, dr. phil. F. J. Billeskov Jansen.

Bind 3: Fra Georg Brandes til Johs. V. Jensen
af professor, dr. phil. Hakon Stangerup og
professor, dr. phil. Oluf Friis.

Bind 2: Fra Oehlenschläger til Kierkegaard
af professor, dr. phil. Gustav Albeck,
professor, dr. phil. Oluf Friis og
lektor Peter P. Rohde.

Bind 4: Fra Tom Kristensen til H. C. Branner
af lektor Torben Brostrøm og
mag. art. Jens Kistrup.

POLITIKENS FORLAG

Poesi og prosa bind 2

På 420 sider findes tekster af centrale danske forfattere; tekster af udenlandske forfattere, som har haft indflydelse på dansk litteratur; prøver på ræsonnerende prosa af litteraturkritisk eller -programmatisk karakter; contemporary dansk og udenlandsk grafik og tegnekunst. Antologien omfatter fortrinsvis afsluttede tekster.

Bind 2 spænder fra omkring 1825 til 1890, de udvalgte forfatterskaber er: *H. C. Andersen, Herman Bang, St. St. Blicher, Georg Brandes, Ludvig Bødtcher, Holger Drachmann, M. A. Goldschmidt, Johan Ludvig Heiberg, J. P. Jacobsen, Søren Kierkegaard, Karl Larsen, Poul Martin Møller, F. Paludan-Müller, Henrik Pontoppidan, Hans Egede Schack, Gustav Wied, Christian Winther, Emil Aarestrup.*

De udenlandske: *Byron, Walter Scott, Victor Hugo, Heinrich Heine, Flaubert, H. Taine, Turgenjev.*

bind 1

Fra Bibelen til ca. 1824. Udkommer efterår 1965.

bind 3

1890-1960. Udkommer forår 1965.

Om billedmaterialet i Poesi og prosa 2, skriver Ole Storm bl. a. følgende i Politiken: „Det føles dybt tilfredsstillende at se Flaubert illustreret med en tegning af Delacroix, og dæmonen Byron ledsaget af en radering af den samtidige dæmon Goya. Hanne Finsen er virkelig en raffinade: Tænk at sætte J. P. Jacobsen sammen med Odilon Redon! Det er en genistreg, der aftvinger den dybeste beundring . . .”

Billedredaktion: Museumsinspektør Hanne Finsen.

Tekstredaktion: Flemming Conrad og Lars P. Rømhild, under medvirken af Niels Ferlov.
Poesi og prosa 2 koster 45,50 kr. indbundet.

Gjellerup
